

Rolnummers 3824 en 3936
Arrest nr. 161/2006 van 8 november 2006

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door het Hof van Beroep te Luik en het Hof van Beroep te Gent.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters P. Martens, R. Henneuse, M. Bossuyt, E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke en J. Spreutels, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging

a. Bij arrest van 29 november 2005 in zake M.-C. T. tegen L.C., waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 6 december 2005, heeft het Hof van Beroep te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek, zoals geïnterpreteerd door het Hof van Cassatie in zijn [...] arresten van 4 januari 1980 en 23 april 1982, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat het aanleiding geeft tot discriminatie van de echtgenoot die na echtscheiding een onderhoudsuitkering vordert, naargelang die echtgenoot verweerder is in een echtscheidingsgeding ingesteld op grond van de artikelen 229 of 231 van het Burgerlijk Wetboek, of verweerder is in een echtscheidingsgeding ingesteld op grond van artikel 232 van het Burgerlijk Wetboek, door het feit dat in de eerste situatie hem de uitkering niet zal worden toegekend indien wordt aangetoond dat hij overspel, gewelddaden, mishandeling of grove beledigingen heeft gepleegd, terwijl in de tweede situatie hem dezelfde uitkering niet zal worden toegekend wanneer wordt vastgesteld dat door hem begane fouten of tekortkomingen ten grondslag liggen aan de feitelijke scheiding of ertoe hebben bijgedragen dat deze meer dan twee jaar heeft geduurd, fouten of tekortkomingen die tot de discretionaire beoordeling van de rechter behoren - zonder enig vooraf bepaald objectief criterium -, maar die volgens de interpretatie van het Hof van Cassatie minder zwaar kunnen zijn dan de gewelddaden, mishandeling en beledigingen waarvan sprake is in artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek ? ».

b. Bij arrest van 23 februari 2006 in zake A.T. tegen B.V. en N.N., waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 8 maart 2006, heeft het Hof van Beroep te Gent de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek het grondwettelijk gelijkheids- en niet-discriminatiebeginsel (art. 10 – 11 G.W.) en art. 10 en 11 G.W. *juncto* art. 6 E.V.R.M. :

1. in zoverre het een verschil in behandeling invoert tussen eiser in echtscheiding op grond van feitelijke scheiding en de verweerder in echtscheiding op grond van feitelijke scheiding, doordat een vermoeden van exclusieve schuld wordt ingevoerd ten laste van de eiser in echtscheiding op grond van feitelijke scheiding ?

2. in zoverre het een verschil in behandeling invoert tussen verschillende verweerders inzake vorderingen tot onderhoudsuitkering na echtscheiding, al naargelang deze verweerders inzake onderhoudsuitkering in de echtscheidingsprocedure de positie hebben van, enerzijds, eiser in een echtscheidingsprocedure op grond van feitelijke scheiding en, anderzijds, verweerder in een echtscheidingsprocedure op grond van feitelijke scheiding, of eiser of verweerder in een procedure tot echtscheiding op grond van feiten, doordat een vermoeden van exclusieve schuld wordt ingevoerd ten laste van de eiser in echtscheiding op grond van feitelijke scheiding ? ».

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 3824 en 3936 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

a) *In de zaak nr. 3824*

Memories zijn ingediend door :

- L.C.;
- de Ministerraad.

b) *In de zaak nr. 3936*

Memories en memories van antwoord zijn ingediend door :

- B.V.;
- A.T.;
- de Ministerraad.

Op de openbare terechtzitting van 13 september 2006 :

- zijn verschenen :
  - . Mr. C. Beck, advocaat bij de balie te Nijvel, voor L.C., in de zaak nr. 3824;
  - . Mr. P. Praet, advocaat bij de balie te Dendermonde, *loco* Mr. C. Poppe, advocaat bij de balie te Gent, voor B.V., in de zaak nr. 3936;
  - . Mr. I. Naudts, advocaat bij de balie te Brussel, voor A.T., in de zaak nr. 3936;
  - . Mr. S. Naeije *loco* Mr. D. Gérard en Mr. A. Feyt, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en L. Lavrysen verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in de bodemgeschillen*

Zaak nr. 3824

Na zeventien jaar huwelijk zijn de partijen in de zaak voor de feitenrechter gescheiden op 23 januari 1999.

Op 25 februari 1999 maakt M.-C. T. bij de vrederechter een zaak aanhangig op grond van artikel 223 van het Burgerlijk Wetboek. Op 1 april 1999 wordt een beschikking uitgesproken waarbij L.C. wordt veroordeeld tot betaling, aan de eiseres, van een onderhoudsuitkering van 20000 frank.

Bij dagvaarding van 26 mei 1999 stelt L.C. voor de Rechtbank van eerste aanleg te Namen een vordering in tot echtscheiding op grond van artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek, waarbij hij zijn echtgenote feiten verwijt die betrekking hebben op alcoholgebruik, geweld en andere beledigingen.

Op 11 juni 2001 stelt hij een nieuwe vordering tot echtscheiding in, deze keer op grond van artikel 232 van het Burgerlijk Wetboek. Bij vonnis van 7 november 2001 willigt de Rechtbank, na een feitelijke scheiding van meer dan twee jaar te hebben vastgesteld, die vordering in en beveelt, wat de toerekening van de uitkering betreft, de samenvoeging van de zaak, wegens samenhang, met de procedure die eerder werd ingesteld op grond van artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek.

Aan het einde van de onderzoeken kent de Rechtbank, bij vonnis van 22 september 2004, de schuld van de scheiding toe aan M.-C. T., en die van de instandhouding ervan aan L.C.

Het is tegen dat vonnis dat M.-C. T. hoger beroep heeft ingesteld. Bij zijn arrest van 29 november 2005 wijst het Hof van Beroep te Luik erop dat de enige inzet van het geschil neerkomt op de toekenning, aan de appellante, van een onderhoudsuitkering na echtscheiding. Daarom moet worden uitgemaakt of er al dan niet aanleiding is tot weerlegging van het vermoeden van schuld zoals dat voortvloeit uit artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek. Op grond van twee arresten van het Hof van Cassatie vraagt het verwijzende rechtscollege zich af, omdat het zich verplicht acht « het alcoholisme » dat aan de appellante wordt toegerekend verschillend te beoordelen naargelang de vordering tot echtscheiding berust op artikel 231 of 232 van het Burgerlijk Wetboek, of daaruit geen verstoring voortvloeit van de gelijkheid onder de verschillende echtgenoten, waarover het aan het Hof de bovenvermelde vraag stelt.

Zaak nr. 3936

A.T. en B.V. zijn op 11 augustus 1979 in het huwelijk getreden. De echtgenoten zijn feitelijk gescheiden sinds 10 november 1993.

Na een procedure op grond van artikel 223 van het Burgerlijk Wetboek dient B.V. op 17 december 1993 bij de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge een verzoekschrift in tot echtscheiding op grond van artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek.

Op 31 maart 1995 stelt A.T. op zijn beurt een vordering in op grond van datzelfde artikel, waarvan hij afstand doet op 24 januari 2003.

Bij een beschikking die op 17 januari 1996 in kort geding werd gewezen, verkrijgt B.V. een onderhoudsuitkering die wordt bevestigd bij een arrest van het Hof van Beroep te Gent.

Bij verzoekschrift van 30 augustus 2002 dient A.T. een nieuw verzoekschrift tot echtscheiding in, deze keer op grond van artikel 232 van het Burgerlijk Wetboek, dit wil zeggen op grond van een scheiding van meer dan twee jaar. Hij vraagt onder andere te mogen bewijzen dat hij niet ten grondslag ligt aan die scheiding en dat hij dus het vermoeden van artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek kan weerleggen.

Bij vonnis van 12 maart 2004 spreekt de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge de echtscheiding uit op grond van artikel 232 van het Burgerlijk Wetboek, staat de eiser toe om door alle wettelijke middelen te bewijzen dat hij niet ten grondslag ligt aan de scheiding en, in afwachting van dat bewijs, veroordeelt hem tot betaling van een onderhoudsuitkering aan zijn ex-echtgenote.

A.T. tekent hoger beroep aan tegen die beslissing en betwist dat hij ten grondslag ligt aan de scheiding, waarbij hij van mening is dat het vermoeden dat is vastgelegd in artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek, strijdig is met de artikelen 6.1 en 6.2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens alsook met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Hij leidt eruit af dat aan het Arbitragehof twee prejudiciële vragen zouden moeten worden gesteld, hetgeen het Hof van Beroep te Gent in de bovenvermelde bewoordingen doet.

III. *In rechte*

- A -

Zaak nr. 3824

Standpunt van de geïntimeerde voor het verwijzende rechtscollege

A.1. Na eraan te hebben herinnerd dat de wetgever, met de invoering van de echtscheiding op grond van scheiding van de echtgenoten van meer dan twee jaar, elk begrip van schuld wilde uitsluiten uit het onderzoek van de toelaatbaarheidsvoorwaarden van de echtscheiding, en na vervolgens te hebben gewezen op de beginselen die van toepassing zijn op de weerlegging van het vermoeden van schuld, zoals zij door het Hof van Cassatie worden geïnterpreteerd, stelt de geïntimeerde partij voor het verwijzende rechtscollege vast dat, ook al kunnen volgens die rechtspraak de feiten die ten grondslag liggen aan de echtscheiding worden beoordeeld volgens een criterium van minder grote ernst in de gevallen van de toepassing van artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek, het toch mogelijk is ervan uit te gaan dat er geen verstoring is van de gelijkheid onder verschillende echtgenoten die een uitkering vorderen op grond van artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek, ten opzichte van de echtgenoten die verweerder zijn in echtscheiding op grond van de artikelen 230 of 231 van het Burgerlijk Wetboek. Het antwoord op de prejudiciële vraag is dan ook negatief.

Standpunt van de Ministerraad

A.2.1. Na te hebben herinnerd aan de betekenis van artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek in het perspectief van de verschillende vormen van echtscheiding die in het Belgische recht zijn toegestaan, oordeelt de Ministerraad dat de prejudiciële vragen die aan het Hof zijn gesteld, geen voorwerp hebben. Volgens artikel 301, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, beschikt immers alleen de echtgenoot die heeft verkregen dat de echtscheiding wordt uitgesproken ten laste van zijn vroegere echtgenoot, over het recht om na echtscheiding een onderhoudsuitkering te vorderen. Daaruit volgt dat hij niet gewoon verweerder in echtscheiding kan zijn geweest in een echtscheidingsprocedure op grond van de artikelen 229 of 231 van het Burgerlijk Wetboek, die het Hof van Beroep beschrijft. Aangezien de eerste categorie van personen die het Hof van Beroep te Luik in aanmerking neemt, niet voldoet aan de wettelijke voorwaarden om na echtscheiding een onderhoudsuitkering te vorderen, is het volgens de Ministerraad ten onrechte dat het Hof van Beroep de in zijn vraag vermelde vergelijking heeft willen maken.

A.2.2. Subsidiair is hij van mening dat de twee categorieën die in aanmerking worden genomen, niet vergelijkbaar zijn om twee redenen.

De eerste reden is dat, voor de twee vormen van echtscheiding, verschillende bewijzen kunnen worden geleverd zonder dat er overigens, in tegenstelling tot hetgeen het Hof van Beroep ten onrechte lijkt af te leiden uit de rechtspraak van het Hof van Cassatie, een hiërarchie bestaat tussen die verschillende bewijzen. In het geval van de echtscheiding « als sanctie », is de tekortkoming die aanleiding geeft tot de genoemde echtscheiding uniek; artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek legt daarentegen de verplichting op een tweevoudige fout te bewijzen om de schuld van de echtscheiding te weerleggen : de fout die erin bestaat de oorzaak te zijn van de scheiding en die welke erin bestaat eveneens de oorzaak te zijn van de instandhouding van de scheiding.

De tweede reden waarom de twee beoogde categorieën niet vergelijkbaar zijn, wordt door de Ministerraad afgeleid uit het onderzoek van de *ratio legis* van de echtscheiding op grond van artikel 232 van het Burgerlijk Wetboek, die het begrip « schuld » uitsluit wat het beginsel ervan betreft, maar niet wat de gevolgen ervan betreft.

Volgens de Ministerraad zijn de situaties van de echtgenoten die uit de echt gescheiden zijn wegens een fout of wegens scheiding bijgevolg niet vergelijkbaar in zoverre het bewijs van de fout, in het eerste geval, de oorzaak vormt van de echtscheiding waarom is verzocht, terwijl, in het tweede geval, het begrip « tekortkoming » speelt op het niveau van de gevolgen ervan.

De prejudiciële vraag dient dan ook, in dat geval en in ondergeschikte orde, ontkennend te worden beantwoord.

Zaak nr. 3936

Standpunt van de appelland voor het verwijzende rechtscollege

A.3.1. De appelland stelt vast dat, ook al werd voor de echtscheiding uitgesproken op grond van artikel 232 van het Burgerlijk Wetboek elke verwijzing naar de schuld gebannen, die schuld toch een doorslaggevend element blijft voor de beoordeling van de gevolgen van de echtscheiding.

Artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek volgens hetwelk het beginsel van het vermoeden van een exclusieve schuld wordt vastgelegd bij de eiser in echtscheiding wegens feitelijke scheiding, schuld die alleen kan worden weerlegd wanneer hij aantoont dat de andere echtgenoot zowel ten grondslag ligt aan de scheiding als aan de instandhouding daarvan, schendt volgens de verzoekende partij de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie.

Die bepaling geeft immers geen correcte uitvoering aan het beginsel volgens hetwelk het de eiser toekomt het bewijs te leveren van hetgeen hij aanvoert, in tegenstelling tot meer bepaald de correcte toepassing die eraan wordt gegeven in het kader van een echtscheiding « als sanctie ».

De appelland betwist vervolgens de premissen met betrekking tot de schuld van de echtscheiding na feitelijke scheiding, die geleid hebben tot de goedkeuring, in 1974, van artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek. Hij probeert vervolgens aan te tonen dat het verschil in behandeling tussen echtgenoten naar gelang van de ingestelde echtscheidingsprocedure, geen objectieve grond heeft, noch redelijk is. Hij verwijst verder nog naar het arrest nr. 48/2000 dat door het Arbitragehof werd gewezen met betrekking tot artikel 307bis van het Burgerlijk Wetboek.

A.3.2. De appelland oordeelt vervolgens dat artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek de artikelen 6.1 en 6.2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, in samenhang gelezen met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, schendt. Hij is meer bepaald van mening dat de in het geding zijnde bepaling het recht op een eerlijk proces schendt, alsook afbreuk doet aan het beginsel van gelijke wapens, en aan het vermoeden van onschuld.

A.3.3. Tot slot dient dus volgens de appelland te worden aangenomen dat het vermoeden van schuld zoals dat voortvloeit uit artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt, afzonderlijk of in samenhang gelezen met de artikelen 6.1 en 6.2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Memorie van de geïntimeerde partij voor het verwijzende rechtscollege

A.4.1. De geïntimeerde partij is in de eerste plaats van mening dat de eerste prejudiciële vraag niet relevant is en dus niet ontvankelijk doordat, in tegenstelling tot hetgeen het Hof van Beroep te Gent lijkt aan te voeren, artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek niet het beginsel van exclusieve schuld vastlegt bij de eiser in echtscheiding op grond van artikel 232 van het Burgerlijk Wetboek, maar bepaalt dat het aan hem is te bewijzen dat hij niet ten grondslag ligt aan de scheiding.

Voor het overige poogt de geïntimeerde partij aan te tonen dat het verschil in behandeling dat voortvloeit uit artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek ten opzichte van de echtgenoten die uit de echt zijn gescheiden op grond van de artikelen 229 en 231 van het Burgerlijk Wetboek, op een objectief criterium berust, namelijk het feit dat de echtscheiding op grond van artikel 232 van het Burgerlijk Wetboek een echtscheiding is die de wetgever heeft bedoeld als een echtscheiding zonder schuld, in tegenstelling tot de echtscheiding op grond van feiten.

A.4.2. De tweede prejudiciële vraag moet volgens de geïntimeerde partij eveneens worden beschouwd als onontvankelijk.

Voor het overige is zij van mening dat het in het geding zijnde verschil in behandeling niet zo buitensporig is als wordt aangevoerd: in beide procedures moet de rechtbank immers de materiële werkelijkheid van de aangevoerde grieven beoordelen, waarbij het vermoeden van artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek door de eiser kan worden weerlegd.

Standpunt van de Ministerraad

A.5.1. Om de eerste prejudiciële vraag te beantwoorden, dient volgens de Ministerraad in de eerste plaats eraan te worden herinnerd dat, voor de twee vergeleken echtscheidingen, het beginsel hetzelfde is : alleen de schuldige echtgenoot is gehouden tot betaling van een uitkering aan zijn ex-echtgenoot, en de twee echtgenoten zijn van die verplichting ontslagen indien de echtscheiding ten laste van beiden is uitgesproken. Het enige verschil is dat het begrip « schuld » in het geval van artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek verschilt van dat waarop de artikelen 229 en 231 van het Burgerlijk Wetboek steunen.

Wat het vermoeden van schuld betreft dat bestaat ten aanzien van de eiser in echtscheiding wegens feitelijke scheiding van meer dan twee jaar, poogt de Ministerraad aan te tonen dat het redelijk verantwoord is in het licht van de doelstellingen van de wetgever op het ogenblik dat hij dat type van echtscheiding invoerde in 1974. Wat het beginsel ervan betreft, sluit die echtscheiding het begrip schuld uit, maar niet wat de gevolgen ervan betreft. De rechtspraak heeft dan ook, voor de toepassing van artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek, drie gevallen onderscheiden. Het eerste geval is dat waarin de partij die de echtscheiding vordert, niet bewijst dat het de andere is die ten grondslag ligt aan die echtscheiding, in welk geval zij een uitkering moet betalen. Het tweede geval is dat waarin diezelfde partij aantoont dat zij niet verantwoordelijk is voor de scheiding, noch voor de instandhouding ervan : in dat geval wordt zij bevrijd van de plicht een uitkering te betalen. Indien zij ten slotte kan aantonen dat de ex-echtgenoot ten grondslag ligt aan één van beide situaties, kan geen van beide echtgenoten aanspraak maken op een uitkering. Daaruit volgt dat, volgens de Ministerraad, de schending van de artikelen 10 en 11, in samenhang gelezen met de artikelen 6.1 en 6.2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, niet gegrond is. De Ministerraad verwijst naar het arrest nr. 163/2001 dat door het Arbitragehof werd gewezen.

A.5.2. De tweede prejudiciële vraag dient volgens de Ministerraad, om dezelfde redenen als die welke zijn aangevoerd in zijn memorie in de zaak nr. 3824, te worden geacht zonder voorwerp te zijn.

A.5.3. In zijn memorie van wederantwoord oordeelt de Ministerraad dat de redenering van de appellatant voor het verwijzende rechtcollege in verband met de schending van het vermoeden van onschuld en van het recht op een eerlijk proces, niet kan worden aangenomen.

Hij verwijst meer bepaald naar het arrest nr. 27/2000 van het Arbitragehof en naar de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens die daarin geciteerd wordt.

- B -

B.1. Elke echtgenoot kan de echtscheiding vorderen op grond van overspel door de andere echtgenoot (artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek) of op grond van geweldsdaden, mishandelingen of grove beledigingen door de andere echtgenoot (artikel 231 van hetzelfde Wetboek).

Elke echtgenoot kan ook de echtscheiding vorderen op grond van feitelijke scheiding van meer dan twee jaar indien daaruit de duurzame ontwrichting van het huwelijk blijkt en het toekennen van de echtscheiding op deze grond de materiële toestand van de minderjarige kinderen niet gevoelig verslechtert (artikel 232 van hetzelfde Wetboek).

B.2. Terwijl de echtscheiding wegens bepaalde feiten bedoeld in de artikelen 229 en 231 van het Burgerlijk Wetboek gegrond is op de fout van één van de echtgenoten, is de echtscheiding bedoeld in artikel 232, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, volgens de toelichting bij het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de wet van 1 juli 1974 waarbij het in het geding zijnde artikel 306 in het Burgerlijk Wetboek is ingevoegd, gegrond op de omstandigheid dat na een aantal jaren van feitelijke scheiding, « de kans op verzoening tussen echtgenoten onbestaande [is] geworden » (*Parl. St.*, Senaat, 1971-1972, nr. 161, p. 1).

B.3. De rechtbank kan aan de echtgenoot die de echtscheiding heeft verkregen een uitkering, uit de goederen en de inkomsten van de andere echtgenoot, toekennen die, rekening houdend met zijn inkomsten en mogelijkheden, hem in staat kan stellen in zijn bestaan te voorzien op een gelijkwaardige wijze als tijdens het samenleven (artikel 301, § 1, van het Burgerlijk Wetboek).

Wanneer het gaat om een echtscheiding op grond van feitelijke scheiding, wordt de echtgenoot die de echtscheiding heeft gevorderd en verkregen beschouwd als degene tegen wie de echtscheiding is uitgesproken. De rechtbank kan aan die echtgenoot echter een uitkering toekennen indien deze het bewijs levert dat de feitelijke scheiding te wijten is aan de fouten en tekortkomingen van de andere echtgenoot (artikel 306 van hetzelfde Wetboek).

B.4. De prejudiciële vragen strekken in essentie ertoe van het Hof te vernemen of de laatstvermelde bepaling een discriminatie doet ontstaan ten aanzien van :

- de echtgenoot op wiens verzoek de echtscheiding op grond van feitelijke scheiding is uitgesproken, doordat de bepaling, wat de toekenning van een uitkering tot levensonderhoud betreft, « een vermoeden van exclusieve schuld » te zijnen laste invoert (zaak nr. 3936);

- de verwerende echtgenoot in een echtscheidingsprocedure op grond van feitelijke scheiding, doordat de fouten en tekortkomingen die de echtgenoot die de uitkering tot levensonderhoud eist moet bewijzen om die uitkering tot levensonderhoud toegekend te krijgen, minder zwaar kunnen zijn dan de gewelddaden, mishandelingen en beledigingen bedoeld in artikel 231 van het Burgerlijk Wetboek (zaak nr. 3824).

In beide onderdelen van de prejudiciële vraag in de zaak nr. 3936 worden de eisers in een echtscheiding op grond van feitelijke scheiding vergeleken met de verweerders in een echtscheiding op grond van feitelijke scheiding. In het tweede onderdeel van de vraag worden aan die tweede categorie nog de eisers en de verweerders in een echtscheiding op grond van bepaalde feiten toegevoegd, categorie van echtgenoten ten aanzien van wie evenmin een « vermoeden van exclusieve schuld » zou gelden in het kader van de toekenning van een uitkering tot levensonderhoud, zoals dat wel het geval is voor de eerstgenoemde categorie van personen.

De te vergelijken categorieën in de prejudiciële vraag in de zaak nr. 3824 zijn de verweerders in een echtscheiding op grond van feitelijke scheiding, aan de ene kant, en de verweerders in een echtscheiding op grond van bepaalde feiten, aan de andere kant. Weliswaar kan aan de laatstgenoemde categorie van echtgenoten, krachtens artikel 301, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, geen uitkering tot levensonderhoud worden toegekend, maar de verwijzende rechter beoogt blijkbaar de bijzondere situatie waarin « de uitkering niet zal worden toegekend aan de echtgenoot die de echtscheiding heeft verkregen indien – in het kader van een tegenvordering tot echtscheiding die zijn echtgenoot tegen hem heeft ingesteld op grond van de artikelen 229 of 231 van het Burgerlijk Wetboek – wordt aangetoond dat hij overspel, geweld daden, mishandeling of grove beledigingen heeft gepleegd ».

Ten aanzien van de prejudiciële vraag in de zaak nr. 3824

B.5.1. Anders dan de echtscheiding op grond van bepaalde feiten steunt de echtscheiding op grond van feitelijke scheiding niet op het bestaan van een « fout ». Om de echtscheiding op grond van feitelijke scheiding te verkrijgen, moet derhalve geen enkel bewijs van een fout worden geleverd.

Pas wanneer het erom gaat de gevolgen van de echtscheiding te regelen, en met name te beslissen over de toekenning van uitkeringen tot levensonderhoud, stelt de wetgever een vermoeden van schuld vast in hoofde van de echtgenoot die de echtscheiding vordert.

B.5.2. Het fundamenteel verschil tussen beide vormen van echtscheiding verantwoordt op objectieve en redelijke wijze dat de fouten en tekortkomingen die in voorkomend geval

moeten worden bewezen om een uitkering tot levensonderhoud toegekend te krijgen, minder zwaar kunnen zijn dan de feiten bedoeld in de artikelen 229 en 231 van het Burgerlijk Wetboek.

B.5.3. De prejudiciële vraag in de zaak nr. 3824 dient ontkennend te worden beantwoord.

Ten aanzien van de prejudiciële vragen in de zaak nr. 3936

B.6.1. Het komt de wetgever toe te beoordelen in welke mate een echtgenoot moet worden beschermd die, door een eenzijdig initiatief van de andere echtgenoot, de hulp die echtgenoten elkaar verschuldigd zijn ingevolge artikel 213 van het Burgerlijk Wetboek, zou verliezen en hierdoor noodlijdend zou worden. Hiertoe kan hij, ten laste van één van beide echtgenoten, bepaalde gevolgen van de plicht tot hulp handhaven nadat het huwelijk door echtscheiding is ontbonden, door die echtgenoot te verplichten alimentatiegeld te betalen.

B.6.2. Het vermoeden dat artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek instelt, is evenwel weerlegbaar. De rechtbank kan een uitkering tot levensonderhoud toch toekennen aan de echtgenoot die de echtscheiding heeft gevorderd indien die het bewijs levert dat de feitelijke scheiding te wijten is aan de fouten en tekortkomingen van de andere echtgenoot.

B.6.3. Daaruit volgt dat de wetgever niet op onevenredige wijze afbreuk heeft gedaan aan de belangen van één van de betrokken categorieën van echtgenoten.

B.7.1. De verwijzende rechter in de zaak nr. 3936 verzoekt het Hof de in het geding zijnde bepaling tevens te toetsen aan de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, dat het recht op een eerlijk proces en het vermoeden van onschuld waarborgt.

B.7.2. Artikel 6.2 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens bepaalt :

« Eenieder, die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd wordt voor onschuldig gehouden totdat zijn schuld volgens de wet bewezen wordt ».

Artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek valt niet onder het toepassingsgebied van die bepaling.

B.7.3. Voor het overige kan noch uit de verwijzingsbeslissing, noch uit de uiteenzetting van de partijen, worden afgeleid in welk opzicht de in het geding zijnde bepaling op discriminerende wijze afbreuk zou doen aan het recht op een eerlijk proces.

B.8. De prejudiciële vragen in de zaak nr. 3936 dienen ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 306 van het Burgerlijk Wetboek schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 8 november 2006.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior